



مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی



عمران  
علیهما السلام

www. **Ghaemiyeh** .com  
www. **Ghaemiyeh** .org  
www. **Ghaemiyeh** .net  
www. **Ghaemiyeh** .ir



وظایف کلی شیعیان

در دوره غیبت  
امام معصوم علیه السلام

محمد صادق امه طلب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وظایف کلی شیعیان در دوره غیبت امام معصوم، علیه السلام

نویسنده:

محمدصادق امه طلب

ناشر چاپی:

نشریه موعود

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

## فهرست

۵	فهرست
۶	وظایف کلی شیعیان در دوره غیبت امام معصوم، علیه السلام
۶	مشخصات کتاب
۶	مقدمه
۷	وظایف کلی شیعیان در عصر غیبت کبرای حضرت امام حجة بن الحسن العسکری
۷	اشاره
۷	پرهیز از شک
۷	چنگ زدن به امر اول تا وصول به امر آخر
۸	رعایت معیارهای عصر ائمه در دوستی و دشمنی و پیروی کردن و سرپرست گزیدن
۸	تقوای الهی و عمل به دین اسلام
۸	رجوع به سنت نبوی و سیره اهل البیت
۹	انکار نکردن غیبت
۹	نگهداشتن زبانها (تقیه و کتمان سر) و کمتر آمیختن با مردم و عجله نکردن و تسلیم بودن
۱۰	صبر و پایداری و دعوت همدیگر به صبر و مقابله با دشمن و ایجاد حفظ یا گسترش ارتباط با امام معصوم
۱۱	رضایت کامل و تسلیم بی چون و چرا در برابر اراده و خواست حضرت حق
۱۱	نتیجه
۱۲	درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

## وظایف کلی شیعیان در دوره غیبت امام معصوم، علیه السلام

### مشخصات کتاب

شماره کتابشناسی ملی: ایران ۸۰-۹۵۸۹

سرشناسه: امه‌طلب، محمدصادق

عنوان و نام پدیدآور: وظایف کلی شیعیان در دوره غیبت امام معصوم، علیه السلام/ امه‌طلب، محمدصادق  
منشأ مقاله: موعود، ش ۲۶، (خرداد، تیر ۱۳۸۰): ص ۶۲ - ۶۹.

توصیفگر: شیعیان

توصیفگر: ظهور منجی

توصیفگر: عصر غیبت

توصیفگر: محمدبن حسن (عج)، امام دوازدهم

### مقدمه

شیعیان تا سال ۲۶۰ ق، که حضرت امام حسن عسکری، علیه السلام، به شهادت رسیدند، مستقیماً و یا از طریق نمایندگان و افراد مورد اطمینان‌شان به امامان معصوم، علیهم‌السلام، دسترسی داشتند، اما در دوره غیبت، لزوماً با این سؤال مواجه می‌شوند که آیا غیبت امام معصوم (حجت خدا) بمثابة رفع تکالیف از مسلمان و بخصوص شیعیان است؟ اگر جواب منفی باشد، آیا تکالیف آنها را عقل افراد تعیین می‌کند و یا منابعی ویژه برای تعیین تکالیف، و افراد خاصی برای تشخیص آن وجود دارند؟ و اگر منابع و افراد خاصی باید تکالیف مردم را معلوم کنند، آیا گستره و حجم و وسعت تکالیف عصر غیبت امام، علیهم‌السلام، عیناً مانند دوره حضور است؟ در پاسخ به این پرسشها، برخی از علمای شیعه کتابهایی تألیف کرده‌اند. از جمله مرحوم دبیرالدین میرزا علیاکبر صدرالاسلام همدانی در کتاب خویش تکالیف مردم در عصر غیبت را تشریح کرده است. همچنین مرحوم آیه‌الله سیدمحمد تقی موسوی اصفهانی، قدس سره، در کتاب مهم خود وظایف بسیاری را برای منتظران برشمرده است. در مقاله حاضر کوشیده‌ایم تا وظایف کلی و راهبردی شیعیان در عصر غیبت را مطالعه کنیم. با مطالعه این وظایف، می‌توانیم پاسخ پرسشهای آغاز مقاله را بدهیم. براساس این مقاله، می‌توانیم بگوییم که تکلیف در عصر غیبت رفع نمی‌شود، بلکه براساس مقتضیات زمان و با تکیه بر قرآن و سنت نبوی، صلی الله علیه و آله، و سیره اهل بیت، علیهم‌السلام، توسط فقهای جامع‌الشرایط تعیین و مشخص می‌گردد. همچنین بخوبی می‌توان دریافت که همانطور که حیرت و ابهام و فتنه زیاد است و طبعاً زیرکی فراوانتری لازم دارد؛ به دلیل وقوع شبهات فراوانی که از طرف پیامبر اسلام، صلی الله علیه و آله، دستور به توقف در آنها داریم و نیز به خاطر حضور علنی نداشتن و دردسترس نبودن امام معصوم، علیهم‌السلام، در جامعه و سیطره کفار و ستمگران بر مقدرات بشر و لزوم تحفظ و احتیاط بیشتر شیعیان، گستره تکالیف محدودتر است تا با شرایط تقیّه تطبیق کرده و موجودیت شیعه حفظ شود. نکته مهم این است که شیعه عصر غیبت، از نظر هویت تاریخی و عقائد و احکام فرعی و وحدت کلمه و محاسن اخلاقی و امثال آن، نباید فرقی با شیعه عصر ظهور داشته باشد. باید چنان باشد که اگر از قرن پانزدهم هجری به قرن اول هجری منتقل شد، بتواند همانطور موضعگیری و عمل کند که برادرانش در کنار امام علی، علیه السلام، و سایر ائمه هدایت، علیهم‌السلام، و یا در عصر پیامبر، صلی الله علیه و آله، می‌کردند و خصوصاً از جهت عقاید و نیز رضا (خشنودی) و سخط (ناخشنودی) همانند آنها باشد. البته این دیدگاه با سکولاریسم و پلورالیسم دینی و دموکراسی و عصری شدن دین و امثال آن تقابل و برخورد پیدا می‌کند که در موضوع این مقاله اهمیتی ندارند.

## وظایف کلی شیعیان در عصر غیبت کبرای حضرت امام حجه بن الحسن العسكري

### اشاره

وظیفه شیعه در عصر غیبت این است که بر آنچه از حق و هدایت که به او رسیده، ثبات قدم داشته و چنگ بزند تا محفوظ بماند و پیدا است که منبع شناخت این مطالب حقه و هدایت یافتن به آن، مطابق حدیث متواتر ثقلین، قرآن مجید و سنت نبوی و عترت طاهره است، که در عصر غیبت روایات و سنت ایشان در کتب موجود است. روایات متعددی با الفاظ مختلف بر این مطلب دلالت میکنند، از جمله:

### پرهیز از شک

از امام صادق، علیه السلام، نقل شده که ضمن حدیثی درباره عصر غیبت فرمودند:.... فَإِذَا كَمِ وَالشَّكَّ وَالْإِثْمَانِ وَالْأَعْيُنِ وَالْأَنْفِ عَنْ أَنْفُسِكُمُ الشُّكُوكَ وَ قَدْ حَدَّرْتُمْ فَاحْذَرُوا مِنْ اللَّهِ... پس پرهیزید از شک و دودلی و تردید، شکها را از خودتان برانید و به تحقیق که شما بر حذر داشته شدید، پس از خدا پرهیز کنید (که در عصر غیبت تردید به خود راه دهید)... این حدیث نشان میدهد که یکی از وظایف شیعه در عصر غیبت، احراز درجه رفیع یقین و تلاش برای حفظ عقاید حقه است. زیرا طولانی شدن دوره غیبت حجت خدا، باعث تردید و بیاعتقادی بسیاری میشود و سیطره مادیت (مادی گرایی) و ضلوفروشی عالم نمایانی که علم و تخصص آنها ربطی به عقاید ندارد و در عین حال در آن دخالت و تخریب میکنند، مزید بر علت است.

### چنگ زدن به امر اول تا وصول به امر آخر

ما مجموعه بزرگ و والایی از احادیث عقیدتی و اخلاقی و فقهی و غیر آن داریم که از جهتی مایه فخر و مباهات ما بر سایر مذاهب و ملل است و از جهت دیگر باعث هدایت و ثبات قدم ماست. میتوان گفت مراد از «امر اول»، همین دوره دویمست و هفتاد و سه ساله از آغاز بعثت تا آغاز غیبت و یا دوره امامان یازدهگانه شیعه باشد که آن میراث را به یادگار گذاشته‌اند و حاملان و مبلغان و مجریان آن، فقها و علمای صالح شیعه‌اند. البته تویعات شریفه ناحیه مقدسه را نیز میتوان جزء امر اول دانست. اما «امر آخر (دیگر)» ظاهراً مربوط به عصر ظهور است که تکالیف همه توسط شخص امام مهدی، علیه السلام، روشن میشود و هیچ بلا تکلیفی باقی نمی‌ماند. شیعه موظف است که در عصر غیبت، کمال تحفظ را نسبت به آن میراث گرانبها داشته و به ثقلین چنگ بزند و اگر چیزی را نفهمید، آن را انکار و رد نکند که ممکن است گرفتار کفر بشود. در روایتی از امام صادق، علیه السلام، نقل شده که درباره وظیفه شیعه در این عصر فترت، فرمودند: فَمَسَّكُمْ بِالْأَمْرِ الْأَوَّلِ حَتَّى يَبِينَ لَكُمْ الْأَخْرُوبُ بِأَنَّكُمْ تَمَسُّوْنَ بِالْأَمْرِ الْأَوَّلِ الَّذِي أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَبِينَ لَكُمْ مَبْرُورُ الْأَمْرِ نَخْسْتِينِي كَمَا بَرَأْتُمْ، چنگ بزنید تا برای شما آشکار شود. همچنین از آن حضرت در این باره نقل شده که فرمودند: كُونُوا عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يُطَّلِعَ اللَّهُ لَكُمْ نَجْمَ كَمْبَرِ أَنْجَبِ كَمَا بَرَأْتُمْ، باشید تا خداوند ستاره شما را برایتان طالع گرداند. و نیز نقل شده که فرمودند: فَمَسَّكُمْ بِالْأَمْرِ الْأَوَّلِ حَتَّى يَبِينَ لَكُمْ الْأَخْرُوبُ بِأَنَّكُمْ تَمَسُّوْنَ بِالْأَمْرِ الْأَوَّلِ الَّذِي أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَبِينَ لَكُمْ مَبْرُورُ الْأَمْرِ نَخْسْتِينِي كَمَا بَرَأْتُمْ، یعنی ظهور واقع شود. و در روایت دیگری هم به این شکل تکلیف شیعه را در «سَبْطَهُ» (پایینتر از «فَترت») مشخص فرمودند که: إلی ما أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَأْتِيَكُمُ اللَّهُ بِصَاحِبِهَا. به آنچه که شما بر آنید عمل کنید تا خداوند صاحبش را برای شما بیاورد. مفهوم همه این روایات یکی است و آن محافظت و عمل کردن به قرآن و میراث موجود اهل بیت در عصر غیبت است تا ظهور فرا رسد و هیچ ابهامی نماند.

## رعایت معیارهای عصر ائمه در دوستی و دشمنی و پیروی کردن و سرپرست گزیدن

این مفهومی بسیار دقیق و مهم است؛ زیرا آنچه که ما را با پیشینیان شیعه ما که اصحاب ائمه هدی، علیهما السلام، بودند و در راه ولایت آنها کوشیدند و سختیها و رنجها کشیدند و قربانیا دادند، پیوند میدهد، همین مطلب است. چنانکه حالات روحی ما میتواند (بنابر بعضی از روایات)، ما را در عمل یاران پیامبر، صلی الله علیه و آله، در جنگهای ایشان و امام علی، علیه السلام، و سایر امامان گذشته شریک کند و همچنین آرزوهای ما درباره یاری امام زمان، عجل الله تعالی فرجه، میتواند باعث پاداش یاری آن حضرت و جنگ و شهادت در رکاب ایشان شود، هر چند آن دوره را درک نکنیم. در واقع همین حبّ و بغض و ولایت مشترک است که افراد یک زمان و یا زمانهای مختلف را به هم متصل میکند؛ زیرا این همدلی و هم‌رأیی باعث حفظ میراث گذشتگان و تحقق امید آینده میشود. اینک با مقدمه مذکور، حدیث منصور صیقل را بخوانیم: إذا أمسیت يوماً لاتری فیہ اماماً من آل محمد، فأحبّ من کنت تحبّ و أبغض من کنت تبغض و وال من کنت تؤالی و انتظر الفرج صباحاً و مساءً. چون بهروزی گرفتار شدی که در آن امامی از آل محمد (صلی الله علیه و آله) را ندیدید، پس دوست بدار هر که را دوست میداشتی و دشمنبدار هر که را دشمن میداشتی و به ولایت هر که سر میسپردی، گردن گذار و امر فرج را صبح و عصر منتظر باش. پیداست که تولی و تبری، مقدمه و شرط لازم این انتظار صحیح است و کسی که آن را نداشته باشد، نمیتواند منتظر راستین باشد. با توجه به این مطلب میفهمیم که منتظران واقعی اندکند. چنانکه احادیثی هم مُشعر به این واقعیتند.

## تقوای الهی و عمل به دین اسلام

بسیاری از خوبیها و بدیها و واجبات و محرمات در قرآن کریم آمده است و اصول و فروع دین مبین اسلام در آن پیداست. از وظایف شیعیان، بلکه مهمترین وظیفه آنها، رعایت تقوا و کسب درجه متقین و عمل به دین اسلام است. چنانکه از امام صادق، علیه السلام، نقل شده که فرمودند: إن لصاحب هذا الامر غیبة فلیتق الله عند غیبتة و لیتمسک بدینة. برای صاحب این امر غیبتی است، پس (شیعه) باید هنگام غیبتش پرهیزکاری پیشه کند و به دین او چنگ زند. مطالعه قرآن بخوبی معلوم میکند که «دین اسلام» (دین خدا) در قرآن تعریف و مشخص شده است. باید به آن چنگ زد و جدا نشد.

## رجوع به سنت نبوی و سیره اهل البیت

همانطور که دو حرم مقدّس وجود دارد که یکی را خدا قرار داده و دیگری را رسول بزرگوارش؛ دو مرجع بزرگ هم وجود دارد که یکی قرآن است که خداوند نازل فرموده و بزرگتر است و دیگری سیره (اعم از فعل و قول و تقریر) که حاصل زندگی پیامبر اکرم، صلی الله علیه و آله، و اهلیت، علیهما السلام، در طی چند قرن است و پیداست که سیره، به دلیل برخورد با مقتضیات زمانها و رویارویی با حوادث واقعه و پاسخ به آنها، بمشابه مفسّر و مؤول و شارح قرآن است. همانطور که در حدیث مشهور نبوی به مسلمانان، سفارش شده که به هنگام هجوم فتنها چون پاره‌های شب تیره، به قرآن پناه ببرند و ضمناً در حدیث مشهور دیگری، از جدایی‌ناپذیری ثقلین تا قیامت و لزوم رجوع و تمسک به آن دو جهت مصون ماندن از گمراهی سخن رفته است. و از همینروست که میبینیم اساسیترین وظیفه شیعه به هنگام عصر حیرت (غیبت) برای رهایی از سرگردانی، رجوع به مدینه (یعنی متن و بستر مکانی پیدایش سیره مذکور) ذکر میشود. چنانکه امیه بن علی القیسی میگوید: قلت لابی جعفر محمد بن علی الرضا، علیهما السلام، من الخلف بعدک؟ فقال: ابنی علی و ابنا علی، ثم اطرق ملیاً، ثم رفع رأسه ثم قال: إنّها ستکون حیره. قلت: فإذا کان ذلک فالی این؟ فسکت ثم قال: لا این، حتی قالها ثلاثاً... فقال إلى المدینة. فقلت: أی المدینة؟ فقال: مدینتنا هذه، و هل مدینة غیرها؟ به ابی جعفر



محمد بن علی، علیهماالسلام، (امام جواد، علیه السلام) گفتیم: امام جانشین شما کیست؟ فرمود: پسر من علی و دو پسر علی (یعنی پسرش امام حسن و نوه‌اش امام زمان، علیه السلام) آنگاه مدتی سرش را پایین انداخت و بعد از آن سرش را بلند کرد و فرمود: همانا به زودی حیرتی خواهد بود. عرض کردم: وقتی که چنین شد به کجا باید روی آورد؟ حضرت سکوت کردند، سپس فرمودند: به هیچ جا، و این عبارت را سهبار تکرار کردند. سؤال را تکرار کردم، فرمودند: به مدینه. عرض کردم: کدام یکی از شهرها؟ فرمودند: به همین مدینه خودمان، و آیا مدینه‌های جز آن هست؟ از سکوت حضرت میتوان استنباط کرد که هیچ راه حلی جای خالی امام غایب را پر نمی‌کند (چون هیچکس در عصر غیبت کبری نخواهد توانست مستقیماً مستند به آن حضرت باشد) و بطور قطعی مردم را از حیرت نجات نمیدهد، اما برای آنکه گمراه نشوند و ثابتقدم بمانند، ایشان مردم را به مدینه ارجاع میدهند و میدانیم که مدینه محل نزول وحی و ایجاد سیره (اعم از سنت نبوی و سیره اهل البیت، علیهماالسلام) بوده است و مقصود ایشان از مدینه، در و دیوار آن نیست و مردم آن نیز نیستند؛ زیرا که در بسیاری از زمانها منافقان فراوانی هم در آن میزیستند و اینک نیز تحت سیطره گمراهان و هابی است. بلکه شاید مقصود رهایی نظری از هر زمان و مکانی و رجوع به تقلین است که چون خورشیدی تابان، مدینه را از دیگر شهرها، و سه قرن نخستین هجری را از بقیه قرون متمایز کرده‌اند. یعنی وقتی یک اندیشمند مصلح مسلمان به دنبال راه حلی برای هدایت در شرایط حیرت است، باید خود را از قیود شرایط زمانی و مکانی پیرامونش رها کرده و از آن بیرون برود و به آن سه قرن در مدینه بنگرد و دنبال راه حل بگردد. به عنوان نمونه، مطالعه کتاب «ولایت فقیه» و سایر کتب مرحوم امام خمینی، قدس سره، نشان میدهد که ایشان با همین روش، لزوم ولایت فقیه را اثبات کرده و برای تحقق آن کوشیده‌اند که منجر به انقلاب اسلامی و تشکیل جمهوری اسلامی ایران شده است.

### انکار نکردن غیبت

از امام صادق، علیه السلام، نقل شده که فرمودند: إن بلغکم عن صاحبکم غیبه فلا تنکروها. اگر از صاحبتان به شما غیبتی رسید، آن را انکار نکنید. میدانیم که مرحله اول پذیرش هر چیزی آن است که آن را انکار نکرده و ممکن بدانیم و پس از تحقیق و بررسی، در بود و نبود آن به یقین برسیم. درحالی که کسیکه بدون مطالعه انکار کند هرگز وارد مرحله بررسی نمیشود تا از حالت دودلی و تردید خارج گردد و اگر مطالعه کرده باشد، هرگز قادر بر رد آن نخواهد بود و بیقین (هرچند فقط نظری) خواهد رسید. البته بنابر حدیث دیگری از امام صادق، علیهماالسلام، هیچکس بر عقیده به وجود و غیبت (یا امامت) امام مهدی، علیه السلام، ثابت قدم نمیماند مگر آن که خداوند از او در عالم ذر میثاقش را گرفته باشد.

### نگهداشتن زبانها (تقیه و کتمان سر) و کمتر آمیختن با مردم و عجله نکردن و تسلیم بودن

لازمه حفظ موجودیت شیعه و حفظ دین شیعیان خالص و منتظر، این است که اولاً اصل تقیه را رعایت کرده و زبانشان را از آنچه که سودی ندارد، نگهدارند (تا چه رسد به آنچه که زیانبار باشد)؛ ثانیاً در شرایطی که قدم به قدم انباشته از شبهه‌ها و گناهان و فسادهاست، شیعیان منتظر باید به همان اندازه که رفع نیاز میکند، حضور اجتماعی داشته و بقیه اوقات را صرف حضور در خانه یا خانواده کنند و بدانند که خداوند به آنها دستور داده که خودشان و اهلشان را از آتش حفظ کنند و در این ساعات میتوانند به مطالعه و تدبیر و مذاکره و عبادت و تهجد و یا لذات مباح بپردازند و از تربیت و محافظت زنان و فرزندان غافل نشوند و آنها را به امواج سهمناک جامعه حیرت زده و سرگردان و گنهکار نسپارند و گمان نکنند که ملاک خداوند برای شتاب در امر ظهور، عجله آنهاست. بلکه بخش بزرگی از شرایط ظهور مربوط به آمادگی انسانها برای پذیرش تعالیم و حکومت و دولت کریمه امام زمان، عجل الله تعالی فرجه، است. از امام صادق، علیه السلام، نقل شده که: «کفوا السننکم و الزموا بیوتکم... زبانهایتان را نگهدارید و

ملانزم خانه هایتان باشید. و از همان حضرت نقل شده که فرمودند: محاضیر هلاک شدند! پرسیدند: «محاضیر کدامند؟» فرمود: المستعجلون و نجا المقرّبون... کونوا أحلاس بیوتکم فیانّ الفتنة علی من آثارها... شتاب خواهان هلاک شدند و نزدیکی خواهان (به خدا و رسولش و اهلبیت، علیهما السلام) نجات یافتند... فرشهای خانه هایتان (یعنی خانگی و بیتحرک) باشید. پس بدرستی که فتنه علیه کسی که آن را برانگیخته، می‌گردد... و نیز از همان امام معصوم، علیها السلام، نقل شده که در جواب کسی که از وقت این امر پرسید و از طولانی شدن انتظارش شکوه داشت، فرمود: «کذب المتمنون و هلك المستعجلون و نجا المسلمون و الینا تصیرون. آرزو کنندگان دروغ گفتند و شتاب خواهان هلاک شدند و تسلیم شوندگان رهایی یافتند و شما به سوی ما می‌گردید. پیداست که علبّ ادعای باطل بسیاری از مدعیان مهدویت، آرزوی مقام آن امام همام، علیها السلام، و اقدامات ایشان و یا آرزوی اصلاح امور در غیاب ایشان و آرزوهای مشابه است و بسیاری از پیروان مرامهای باطل ایشان نیز بواسطه همین آرزوها و عجله و شتاب درباره اصلاح امور به ورطه هلاکت و گمراهی افتاده‌اند. چون امروزه به خلاف گذشته که در فردگرایی افراط میشد، در جمع‌گرایی زیاده روی میشود، ممکن است به ما نسبت تحجّر داده و خُرده گیری کنند که چرا سخن از لزوم دوری از مردم و ملازمت بیوت در عصر غیبت می‌گوییم؟ در پاسخ به این شبهه، بهتر است با رجوع به روایات مربوطه، مفهوم و فایده این اعتزال و کنارگیری از مردم را بیشتر درک کنیم: مرحوم شیخ جمال الدین ابوالعباس احمد بن محمد بن فهد حلی (مشهور به ابن فهد الحلی (م ۸۴۱ ق.)) «عزلت» را چنین تعریف میکند: عزلت عبارت است از رویگردان شدن از همه و روی نهادن به خدای تعالی در غار کوهی، یا شبستان مسجدی و یا گوشه خانه... عزلت دوری گزیدن از مردم و بریدن از آفریدگان و انس گرفتن با حضرت حق است و این تعریف دایره شمولش بیشتر از تعریف نخست است. گوشه نشینی، تنها برای کسی امکان پذیر است که نفس خویش را به ترک فزونخواهی‌ها و خواسته‌های دنیا توانمند ساخته و نفس و خواهشهای نفسانی او پیرو خردش باشد... از امام صادق، علیه السلام، نقل شده که فرمودند: لولا الموضع الذی وضعنی الله فیه، لسرنی أن أکون علی رأس جبل لا أعرف الناس ولا یعرفونی، حتی یأتینی الموت. اگر نبود جایگاهی که خداوند مرا در آن قرار داده است (امامت)، دوست میداشتم بر فراز کوهی میبودم؛ نه کسی را میشناختم و نه کسی مرا میشناخت تا این که مرگ مرا دریاابد. و از همان حضرت، علیه السلام، نقل شده که سہبار فرمودند: ما یضّر المؤمن أن یکون منفرداً عن الناس و لو علی قلّة جبل. این به مؤمن زیان نمیرساند که تنها و جدا از مردم باشد، هرچند بر فراز قلّه کوهی باشد. همچنین از رسول اکرم، صلی الله علیه و آله، نقل شده که وقتی نزد ایشان از فتنه یاد شد، فرمودند: إذا رأیت الناس مَرَجت عهدهم و خَفرت أماناتهم و کانوا هکذا - و شبک بین أصابعه. (فتنه روی خواهد داد) وقتی که مردم به پیمانهایشان وفا نکنند و در امانتهایشان خیانت کنند و همانند این باشند - و بین انگشتانش شبکه ساخت، (یعنی در هم فرو برد کنایه از این که مردم به جان هم میافتند). راوی میگوید: گفتم فدایت گردم، آن موقع چه کنم؟ فرمودند: ألزم بیتک و أمسک علیک لسانک و خذ ما تعرف و ذر ما تنکر و علیک بأمر خاصّة نفسک و ذر عنک أمر العامّة. در خانهای بنشین و زبانت را از سخن بازدار و آنچه میشناسی (معروف را) بگیر و آنچه نمیشناسی (منکر را) واگذار و به کار مربوط به خودت مشغول شو و خود را از پرداختن به کار عمومی دور ساز. مرحوم ابن فهد فواید متعددی هم برای کنارگیری از مردم براساس روایات ذکر کرده که خواننده را به آن کتاب ارجاع میدهیم.

### صبر و پایداری و دعوت همدیگر به صبر و مقابله با دشمن و ایجاد حفظ یا گسترش ارتباط با امام معصوم

شرایط بسیار دشوار عصر غیبت، مستلزم آن است که از طرفی هر شیعه منتظری، در زندگیاش با اندوه و امیدواری فراوان، به تکالیف و مسؤولیتهای دینی خود عمل کرده و از طرف دیگر با استقامت و اتحاد با همکیشان، مانند هر اقلیت مقاومی، در برابر دشمن خود ایستاده و از موجودیت و هویت خویش دفاع کند و بالاخره از طُرُق مختلف (مانند عبادات نیابتی از طرف امام خود، پرداخت صدقه

و دعا برای سلامتی آن حضرت، دعا برای تعجیل در فرج آن حضرت، زیارت و سخن گفتن صمیمانه با آن حضرت و کمک خواستن از ایشان و غیره) با امام خود رابطه داشته و آن را عمیقتر و گسترده‌تر کند. چنان که در تفسیر آیه شریفه: یا ایها الذین آمنوا اصبروا و صابروا و رابطوا و اتقوا الله لعلکم تتقون. از حضرت امام محمد بن علی الباقر، علیه السلام، نقل شده که فرمودند: اصبروا علی أداء الفرائض و صابروا عدوکم و رابطوا امامکم. پایداری کنید بر ادای واجبات و در برابر دشمنان استقامت بورزید و با امامتان پیوند برقرار کنید (رابطه داشته باشید).

### رضایت کامل و تسلیم بی چون و چرا در برابر اراده و خواست حضرت حق

این البته مکمل مطلب هفتم، بلکه علت آن است و برای آنکه بدانیم چقدر مهم است، کافی است به یکی از دعاهای عصر جمعها که معروف به «دعا در زمان غیبت» بوده و با جمله «اللهم عرفنی نفسک» شروع میشود، مراجعه و آن را مطالعه کنیم. در این دعا با خداوند متعال چنین مناجات میکنیم...: اللهم فثبتنی علی دینک و استعملنی بطاعتک و لئن قلبی لولئ امرک و عافنی ممّا امتحنت به خلقک و ثبتنی علی طاعة ولی امرک الّذی سترته عن خلقک و باذنک غاب عن بریتک و امرک ینتظر و أنت العالم غیر المعلّم بالوقت الّذی فیه صلاح امر ولیّک فی الاءذن له بإظهار أمره و کشف ستره فصبرنی علی ذلک حتّی لا أحبّ تعجیل ما أخرت و لا تأخیر ما عجلت و لا- کشف ما سترت و لا البحث عما کتمت و لا أنازعک فی تدبیرک و لا أقول لم و کیف و ما بال ولی الامر لا یظهر و قد امتلات الارض من الجور و افوضّ أموری کلّها الیک... پس ای خدا! مرا بر این دینت ثابت قدم گردان و به کار طاعتت مشغولدار و قلبم را برای ولی امرت نرم و مطیع ساز و عافیت و حسن عاقبت در آنچه خلقت را به امتحان آن آزمودی، مرا به کرمّت عطا فرما و به طاعت ولی امرت ثابتقدم بدار؛ آن ولی امری که او را از چشم آفریده‌های پنهان داشته‌ای و به اجازه تو از مردم غایب گردیده و در ظهور و قیامش منتظر فرمان توست و تو ای خدا، به ذات خود، بدون آموزش دیدن، دانایی که چه هنگامی مصلحت در اذن به اوست که امرش را آشکار کرده و پرده‌اش را کنار بزند. پس ای خدا مرا صبر و شکیبایی بر آن (تحمل غیبت آن حضرت) ده تا اینکه آنچه را تو تأخیرش انداختی، من تعجیل آن نخواهم و آنچه تو تعجیل آن خواهی، من تأخیرش نطلبم و آنچه را تو پوشیده داشتی، من پرده‌گیری و کشف آن نخواهم و در آنچه که تو کتمان و پنهان کردی، من بحث و کنکاش نکنم و در تدبیرت با تو تنازع و درگیری نکنم و نگویم: «برای چه؟» و «چگونه؟» (چون و چرا نکنم) و نگویم که چه شده است که ولی امر، امام غایب ظاهر نمیشود در صورتیکه زمین هم‌اکنون پر از جور و ستم گردیده است؟ و تمام امورم را به تو تفویض کرده و اگذارم. در دنباله همین دعا تقاضا میکنیم که: حتی تتوفّانا و نحن علی ذلک لا شکین و لا ناکثین و لا مرتابین و لا مکذبین. تا آنکه در حالی ما را قبض روح کنی که بر این ایمان و یقین باقی باشیم و تردید کننده و پیمان شکننده و سست عقیده و تکذیب کننده نباشیم. اگر این تسلیم و رضایت مطلق در برابر خداوند متعال همراه با دینداری و رجوع به قرآن و سیره در کسی باشد، او میتواند منتظر واقعی تلقی شود و از گزند گمراهی و حیرت و سرگردانی آخرالزمان محفوظ بماند و دعاها و زیارات روز جمعه نیز برای ایجاد و حفظ چنین روحیه‌ای بسیار مفید است.

### نتیجه

انتظار واقعی شیعه، باید بتواند حتی‌الامکان خلاء غیبت امام معصوم، علیهما السلام، را برایش پر کند و او را سعادت‌مند سازد، چنان که از امام جعفر بن محمد الصادق، علیهما السلام، نقل شده که فرمودند: من مات منکم علی هذا الامر منتظراً کان کمن هو فی الفسطاق للقائم. هر که از شما شیعیان بر این امر در حال انتظار بمیرد، مانند کسی است که در خیمه حضرت قائم آل محمد (صلی الله علیه وآله) باشد. و در حدیث دیگری که ابوبصیر از ایشان نقل کرده، کاملاً- وضعیت شیعه منتظر را تشریح کردند، آنجا که روزی

فرمودند: ألا أخبركم بما لا يقبل الله عزوجل من العباد عملاً ألا به؟... شهادة أن لا إله إلا الله و أن محمداً عبده و الاءقرار بما أمر الله و الولاية لنا و البرائة من أعدائنا یعنی الائمه خاصه و التسليم لهم و الورع و الاءجتهاد و الطمانينه و الاءنتظار للقائم... من سره أن يكون من اصحاب القائم فلينتظر و ليعمل بالورع و محاسن الاخلاق و هو منتظر. فإن مات و قام القائم بعده كان له من الاجر أجر من أدركه، فجدوا و انتظروا هنيئاً لكم أيها العصابة المرحومه. آیا شما را به چیزی آگاهی ندهم که خداوند عزوجل از بندگان عملی را جز به آن نمیپذیرد؟ گواهی به اینکه معبودی جز خدای یگانه نیست؛ و این که محمد، صلی الله علیه و آله، بنده اوست، و اقرار به آنچه که خداوند فرمان داده؛ و ولایت برای ما؛ و بیزاری از دشمنان ما ائمه؛ و تسلیم برای ائمه؛ و پرهیزکاری؛ و اجتهاد (کوشش) و طمانینه (آرامش و اطمینان قلبی و وقار)؛ و انتظار کشیدن حضرت قائم (علیه السلام) هر که این او را خشنود میکند که از اصحاب قائم (علیه السلام) باشد، پس باید انتظار بکشد و با تقوا و خویهای نیکو عمل کند و منتظر باشد، پس اگر مُرد و حضرت قائم (علیه السلام) پس از او به پاخاست، پاداش وی مانند پاداش کسی است که آن حضرت را درک کند. پس بکوشید و انتظار بکشید! گوارا باد برای شما ای گروه مورد رحمت واقع شده! علاوه بر آنچه که از وظایف دشوار یک شیعه راستین و منتظر واقعی برشمردیم و تلویحاً دانستیم که شیعه همانطور که فضیلت‌های فراوانی دارد، صفاتی هم دارد که دستیابی به آنها بسیار سخت و نیازمند به قلبی سلیم و عزمی راسخ و ایمانی استوار و مجاهدتی طولانی است. اما همچنین میتوان از سطور گذشته دریافت که جایگاه والای روحانیت و مرجعیت شیعه (که به حق نیز باید چنین جایگاهی داشته باشد) ناشی از ممارست و تبحر آنها در مطالعه قرآن و سیره و دفاع و استنباط از آن دو و تشخیص و بیان تکالیف شیعه و تحریض ایشان به آنچه که باید بر آن باشند و والاتر از همه، تلاش برای شناساندن مبدأ و معاد و پیامبر، صلی الله علیه و آله، و امامان، علیهم‌السلام، و بیم و نوید دادن به مردم است و پیداست که این طبقه شریف باید در چارچوب نوعی «راهبرد انتظار» بکوشند تا مردمی منتظر و شیعیانی ثابتقدم تربیت کرده و با دفع شبهات و رفع تردیدها، به نزدیک شدن امر ظهور کمک کنند و البته خود باید منتظرانی راستین باشند. به این ترتیب، شیعیان در عصر غیبت، اگر به تکالیف خود عمل کنند و منتظرانی واقعی باشند، تحت ولایت خدا و رسولش و اولیای امر زیسته و به نور، هدایت شده و در این امر نه تنها غیبت و حضور برایشان یکسان است، بلکه به ارزشمندترین مسلمانان تبدیل شده و بنابر حدیث مشهور، از برادران رسول اکرم، صلی الله علیه و آله، خوانده شده‌اند و علاوه بر شرافت مشترک با اصحاب آن حضرت، به شرافت انتظار و صبر در فراق امام، علیهم‌السلام، هم مشرف میشوند. آنها چنان خردمند و اندیشمندند که کتابهای حدیث برای ایشان در هدایت و سعادت، همان کاری را میکند که حضور پیامبر، صلی الله علیه و آله، و امام، علیه السلام، برای اصحابشان، و این به معنای شدت یقین در آنهاست. و به هر حال باید توجه کنند که وجود امام، علیه السلام، علیرغم ابر متراکم غیبت، چون خورشید، مایه حیات و گرمای لذتبخش و نور هدایت برای آنهاست و خداوند سرپرست پرهیزکاران و توفیق دهنده به صواب و حفظ کننده از گناهان و لغزشهاست.

### درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی) آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در

دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه [www.ghaemiyeh.com](http://www.ghaemiyeh.com) جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: [www.ghaemiyeh.com](http://www.ghaemiyeh.com) ایمیل: [Info@ghaemiyeh.com](mailto:Info@ghaemiyeh.com) فروشگاه اینترنتی:

[www.eslamshop.com](http://www.eslamshop.com)

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی





مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW



برای داشتن کتابخانه های تخصصی  
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

[www.Ghaemiyeh.com](http://www.Ghaemiyeh.com)

[www.Ghaemiyeh.net](http://www.Ghaemiyeh.net)

[www.Ghaemiyeh.org](http://www.Ghaemiyeh.org)

[www.Ghaemiyeh.ir](http://www.Ghaemiyeh.ir)

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

